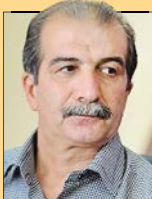

نوشین مجلسی
آگروه رسانه

دیدگاه

تهدید سوداگران
برای هنرصدایشگانجواد آذین
منتقد و مدرس

انسان درمسیرتغییر وتحول و تکامل خود و جامعه به علوم و ابزار و امکاناتی دست یافته که او را دراین راه یاری کرده و سبب شناخت انسان، هستی و خداوند یکتا شده و شکوفایی زندگی مادی و معنوی بشر را رقم زده‌اند. آنچه درهستی وجود دارد و انسان به کشف آن ناآل می‌آید یا ازآن برای ابداع و اختراع انواع مصنوعات درجهت پاسخ به نیازهای هودبهره می‌برد، نعمات الهی آنکه باید به خیر و نیکی مورد استفاده قرارگیرند، باین همه گاهی دربرزگره تکامل و جدال میان کهنه و نو و سود بری درست و مناسب ازنعمت‌های خداوندی و استفاده نادرست و نامناسب ازانها باتوجه به این‌که انسان‌ها درکدامین جایگاه ایستاده و درخدمت خداوند و زیبایی‌ها و معنویات هستند یا دنیادوستی، لذت و قدرتپرستی، دنیاطلبان موقی می‌شوند تامدتی بادراحتیاریگرفتن علوم وایزار و امکانات، ازان درجهت اهداف سوداگرانه وغیرالهی و انسانی سوء استفاده کنند، نمونه استفاده بد و ناپسند ثروت اندوزان و قدرت‌مداران جهان، ساخت سلاح‌های مرگبارشیمیایی، اتمی، هسته‌ای و سودجویی ازانها برای انباشتن ثروت، استثمار کشورها و استثمار انسان هاست. درعصرپرجالش کنونی که شاخصه آن توسعه فناوری و دستیابی به تازه‌های جهان علم و دانش و اطلاعات است و دراین فضاها نیز بهره‌مندی صحیح و سودجویی سوداگرانه خودنمایی می‌کند، یکی ازجدیدترین، مهم‌ترین و تاثیرگذارترین دستاورد علمی بشر به‌دلیل قدرت شگرف خود دربازسازی و بازنمایی اشیاء و پدیده‌ها و حتی تولید ربات‌های انسان نما وتقلید وکیي سازغلط‌اندا از میان آدم واهن، باعث جنجال، جدال وبحث شده است، چراکه باز هم خدائاباوران وپول ومقام پرستان جهان به جای استفاده ازاین پدیده تازه دنیای علم و فناوری که به هوش مصنوعی موسوم است ازان هیولایی برای رسیدن به قدرت وثروت وسلطه برجهان ساخته‌اند. این ماجرا تا آنجاسترده است که عده‌ای بابه‌رگیری ازعلم وایزارهوش مصنوعی و تولیدگفتارها و رفتارها و انواع مشابهِت‌های جسمی وفیزیکی انسان‌ها وتولید اقسام بازی‌های کامپیوتری، حیات و قوام زندگی وارزش واعتبار وآبروی انسان‌ها و دنیای پاک کودکان را به مخاطره انداخته ودرعرصه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی وفرهنگی به کاسبی مشغولند. آنها نشان داده‌اند که قادرند با هوش مصنوعی این شخصیت‌ها ومقام‌های مهم جهان به غلط صدا و تصویر دروغین ساخته و جهانیان را به اشتباه و گمراهی بکشاند. دامنه این راه و روند رشت وشد انسانی به حوزه‌های فرهنگ وهنر هم کشیده شده و سوداگران با کیی سازی صداها و تصاویر، دنیای هنرو زندگی ومشاعل هنرمندان و ازجمله بازیگران به‌ویژه صدایشگان وگویندگان را به خطرانداخته‌اند. این جماعت با بازسازی صدای دوبولرها شرایطی را ارائه کرده‌اندکه ازاین پس، می‌توان فیلم‌ها و سریال‌ها واتیمیشن‌های خارجی وداخلی را باصداهای سرقت وکیی شده هنرمندان دوبله به تماشانشست ودیگر نیازی به حضور و فعالیت خود صدایشپیشه‌هانیست! این رخداد افزون براین‌که مصنوع وکیی است و با اصل و قوت و گرمی و صمیمیت صدای دوبولرها تفاوت و تاثیرگذاری اساسی دارد و روح زندگی درآنها جاری نیست، صدایشگان را ازکار وفعالیت بازمی‌دارد و سفره خانواده آنها را تهی می‌کند لذا مسئولان ومتولیان وکارشناسان علمی وفرهنگی باهمکاری دانشگاه‌ها و دانشمندان و متخصصان و کاربردان متعهد هوش مصنوعی لازم است برای جلوگیری ازسوءاستفاده از هوش مصنوعی که می‌تواند خادم و یاورانسان برای رشد وپیشرفت باشد، طرح‌ها و برنامه‌های اجرایی و کاربردی تدارک ببینند، کاسبان سوداگر هوش مصنوعی، امروز هنر وهنرمندان و مسئولیت‌ها ومسئولان را مورد تهدید قرار داده‌اند و فردا ممکن است زندگی‌ها، هستی‌ها، باورها و یافته‌ها و پیشرفت‌های معنوی ومادی بشریت را آماج تخریب و تهدید قرار دهند، ازاین روز همین امروز باید برای پیشگیری ازانسبب‌هاو صدمه‌های احتمالی و فزاینده کاسبکاران عرصه و ابزار هوش مصنوعی، چاره‌ای اندیشید و اجازه نداد از هوش مصنوعی یک بمب هسته‌ای ساخته شود.

بهره بردن از تکنولوژی و از همه جدیدتر هوش مصنوعی همواره و از دیرباز تا امروز بیم و امید را توأمان در پی داشته است. هم امکانات تازه با این نوآوری ها خلق شده و بهر شمار این که ربات و کامپیوتر جایش را بگیرد و موقعیتش را به خطر اندازد، هرسانک بوده است. این روزها هم که مقوله هوش مصنوعی داغ و این پدیده پیش از گذشته در دسترس است، همان قدر که از دیدن قابلیت های آن شگفت زده می شویم و به پیشرفت انسان لبخند رضایت می زنیم، همان قدر هم شاهد بحث های انتقادی در این زمینه هستیم که نهیب می زنند و از آینده ای می گویند که باگسترش این پدیده و در دسترس قرار گرفتن آن، دیگر سخت می توان سره را از ناسره باز شناخت. هر دروغی مجال دارد که به جای حقیقت بنشیند و حتی هنر به ستونی متزلزل تکیه خواهد زد که دیگر شناسایی آن در جوهر وجودی یک شخص یا شمایل کامپیوتری اش کار آسانی نیست. اینجاست که قدر و ارزش هنرمند آنچنان که باید، دانسته نمی شود. همان طور که بیان شد در این خصوص نظر دوبولرهای مختلف را جویا شدیم و از تجربه آنان در مواجهه با این پدیده پرسیدیم.

ابزار پولسازی

شروین قطعه‌ای دوبولر، مدیر دوبلاژ و مدرس گویندگی است که در آثار نمایشی مثل مرد عنکبوتی، انگل، هایت و... صدایش را شنیده‌ایم. قطعه‌ای درباره بهره بردن از هوش مصنوعی برای ساخت صدای دوبولرهای شناخته شده به جام جم می‌گوید: چند سالی است که شنیدیم این نرم افزار آمد و در آینده بیشتر مورد استفاده قرار می‌گیرد. باید دید نگاه‌مان به هنر دوبله چگونه است؟ اگر آن را صرفاً صنعت و ابزار پولسازی در نظر می‌گیریم که هیچ اما در صورتی که آن را هنر می‌دانیم، مذموم است و قابل پذیرش نیست. در وهله اول ابزار ما صدای مان است و به همین خاطر چه باشیم و چه به خیل رفگان بپیوندم، صدای مان برای نسل‌های بعدی باقی می‌ماند؛ مثل بسیاری از عزیزان که از دنیا رفتند ولی صدای شان هست، بنابراین اگر بخواهیم از این صداء سوء استفاده و آن را تکثیر کنیم، صد در صد کار بد و ناپسندی است و به آثار هنری خدشه می‌زند. مثل این است که بخواهیم پیکاسو را از نو بیافرینیم، پیکاسو رفته اما هنر و آثارش هست و ما باید از آن نگهداری کنیم تا برای نسل‌های بعد بماند اما همان طور که گفتیم، اگر فکر کنیم این کار ابزار پولسازی است، می‌توانیم با آن

هر کاری کنیم و به چشم خود مان هم کار درستی بآید. وی ادامه می‌دهد: من معتقدم دوبله هنر است. آثار به یادگار ماندۀ از اساتیدی که از میان مان رفتند، نیازمند نگهداری است؛ مثل آرشیو فیلم که در واقع موزه آثار دوبله است. ریختگی صدای دوبله یک شخصیت در فیلم و مواردی از این دست، بهانه‌ای برای بازتولید صدای دوبولر و دست بردن در آثار هنری نیست.

اوایل انقلاب زنده‌یاد فتی زاده لیلی به نام اعدامی را بازی کرده بود، ادامه کار ایشان را زنده‌یاد گرم‌رضایی ایفا کردند. یعنی حرمت نگه داشتند، سکانس‌های جناب فتی زاده را حفظ کردند و ادامه نقش را به شخص دیگر سپردند. همچنین در سریال امام علی (ع) نقشی را مرحوم معمارزاده می‌گفتند، وسط دوبله فوت کردند و ادامه نقش را کس دیگری گفت. به این صورت در تیتراژ ذکر می‌کنند به یاد درگشته....

باید برای هنر و هنرمند احترام قائل باشیم. هنر ظریف است؛ یک مقوله مکانیکی نیست که با آن برخورد فیزیکی و مادی داشته باشیم. قطعه‌ای بیان می‌کند: من به هیچ وجه چنین چیزی را موجه نمی‌دانم و نمی‌پذیرم. از اومی برسیم برای مقابله با این اتفاق چه پیشنهادی دارد که توضیح می‌دهد: هم باید قانون وضع شود و هم خود دوبولرها مقابل

این عمل بایستند و نگذارند اتفاق بیفتد. متأسفانه در ایران قانون کیی رایت نداریم و همین منشأ بسیاری از خلاف‌های می‌شود. من مالک صدایی هستم که سال‌ها مخاطب داشته و روی برخی نقش‌ها در ایران اثر گذاشته است. من نوعی صاحب این برند هستم و باید حقوق امثال ما داده شود، حتی کسانی که در قید حیات نیستند. برای مثال من یک فیلم را دوبله کردم و یک بار حقوق گرفتم اما آن فیلم چندین بار از تلویزیون یا پلتفرم‌ها پخش می‌شود و دیگر من حتی دریافت نمی‌کنم.

در صورتی که حق هنرمند است که هوایش را از این نظر و هم به لحاظ آینده شغلی داشته باشند، ما باز شنستی نداریم. تا وقتی که نتوان داشته باشیم، باید کار کنیم و بعد هم خانه نشین شویم. اکثر ما آینده خوبی نداریم. اکثر پیشکسوتانی که رفتند با بیماری و اوضاع نه چندان به سامان دنیا ارتز کردند. وزارت ارشاد، خانه سینما، صداوسیما و انجمن گویندگان و سرپرستان گفتار فیلم، هر کدام به سهم خود می‌توانند کمک کنند تا جلوی چنین سوءاستفاده‌هایی گرفته شود.

این دوبولر قدیمی که پسر زنده‌یاد امیر هوشنگ قطعه‌ای (دوبولر) است، در مورد تجربه

«می‌خوام از سوء استفاده از هوش مصنوعی و صدای ما صحبت کنم. من به هیچ وجه اجازه نمی‌دم از صدای من در هیچ کاری چه قدیمی، چه جدید، چه کوتاه، چه بلند و چه انیمیشن به وسیله هوش مصنوعی و برای کسب درآمد یک عده که نمی‌دونم اسمشو چی می‌ذارن سوء استفاده بشه». اینها بخشی از سخنان زهره شکوفنده، دوبولر پیشکسوت است که به تازگی در قالب یک ویدئو منتشر شد. همان طور که از این سخنان عیان است و با پیگیری‌های ما نیز مشخص شد، به تازگی استودیویی با بهره بردن از هوش مصنوعی صدای چند دوبولر را شبیه سازی کرده که البته غالباً در قید حیات نیستند و جزو صدا های خاطره انگیز به حساب می‌آید. درباره به کارگیری نرم افزارهای تازه در این فضا، تضارب آرا وجود دارد. هر چند در گفت و گو هایی که ما داشتیم، بیشترین نظرات به سوی مخالفت میل می‌کرد. اگر در ادامه خواننده این گزارش باشید، خواهید خواند که زهره شکوفنده، منوچهر والی زاده، تورج مهرزادیان، شروین قطعه‌ای، فریبا رمضان پور، اردشیر منظم، شیدا آژیر، آبتین ممدوح و مریم جلیلی در گفت و گو با ما چه دیدگاهی در این باره داشتند و چه آینده ای را با حضور هوش مصنوعی برای دوبله و سایر هنر ها ترسیم کردند. این هنرمندان که از نسل های مختلف عرصه دوبله هستند، نسبت به بهره بردن از هوش مصنوعی برای شبیه سازی صدای دوبولران حاضر انتقاد داشتند. همچنین برخی شبیه سازی آوای دوبولر های در گذشته را هم مذموم یا در صورت کسب اجازه از خانواده های شان به قصد امتداد خاطره این پیشکسوتان جایز دانستند.

خود از این اتفاق و شنیده هایش می‌گوید: اخیراً یکی از استودیوها چنین کاری کرده و شنیدم یکی از دوستان هم در این زمینه مشکایی را مطرح کرده است. در فضای مجازی دیدم که صدای زنده یاد ایرج ناظریان را بازتولید کردند که پسرشان عدم رضایت خود را بیان داشت. اومی‌گوید: تا امروز با همکارانم از نسل های مختلف در این باره صحبت کردم و همه مخالف بهره بردن از هوش مصنوعی در این امر بودند.

ایرادهای بیان هوش مصنوعی

فریبا رمضان پور، دوبولر دیگری است که صدای او با آثاری همچون مامور انتقال، پهلوانان نمی‌توند، ۲۴، گروه پلیس و امیراتور با دها به خاطر داریم. این صدایشپشه در گفت و گو با جام جم می‌گوید: این کار به ضرر جامعه دوبله است و اصلاً قشنگ نیست. اگر ویدئو هایی را در شبکه های اجتماعی دیده باشید که دارای صدای هوش مصنوعی است و جملاتی با محتوای انگیزشی و... می‌گویند توجه خواهید شد که فاقد چندلایه کافی هستند. چون مثل یک دوبولر واقعی تجربه و تکنیک ندارند و به راحتی می‌توان از بیان او اشکال پیدا کرد. یعنی در گفتن جملات ساده که احساس و تکنیک چندانی نیاز ندارند می‌توان اشکال پیدا کرد چه پرسد که هوش مصنوعی بخواد یک فیلم را دوبله کند. دوبله فیلم را باید زندگی کرد. پس این پروژه موقتی نخواهد بود. وی ادامه می‌دهد: تعداد زیادی نیستند که این کار را می‌کنند. یک استودیو این کار را کرده است که از نامش مطمئن نیستیم اما انجمن به این اقدام اعتراض کرده است.

رمضان پور در مورد مقابله با این رخداد هم توضیح می‌دهد: در این خصوص اقداماتی توسط انجمن صورت گرفته که ادامه خواهد داشت و فکر می‌کنم مراجع هم به خاطر سندی کایی که نزدیک ۷۰ سال سابقه دارد همکاری می‌کنند. خانم شکوفنده، از بزرگان این عرصه است و وقتی اعتراض می‌کند یعنی نظر خیلی‌ها همین است. قطعاً برخورد خواهد شد. خیلی از همکاران با استودیویی که این کار را می‌کند همکاری نمی‌کنند و این خود نوعی برخورد است.

از خانم رمضان پور درباره وجوه مثبت این رخداد می‌پرسیم و بیان می‌کنیم ممکن است برخی بازتولید صدای یک دوبولر درگشته را امکان حیات دوباره هنر وی و زنده کردن خاطراتش بدانند. او نگاه متفاوتی دارد و می‌گوید: این یک بهانه است کما این که مهسا، دختر زنده‌یاد عرفانی با شنیدن صدای پدرش که با هوش مصنوعی تولید شده بود حالت بد شد و به شدت اعتراض کرد. آن عزیز از دست رفته است و با این کار حقوق مادی و معنوی او و خانواده اش پایمال و از آن سوء استفاده می‌شود. صدای این عزیزان ماندگار است و لازم نیست با هوش مصنوعی تولید شود.

ارشاد مانع کار غیر قانونی شود

تورج مهرزادیان، دوبولر، مدیر دوبلاژ، بازیگر، کارگردان و مدرس گویندگی است که مخاطبان با آوای او در آثاری چون ون هلسینگ، بالب بیکشن، فرار از زندان، پینتوکیو، آقای بلوف، مشکلات خانوادگی و... خاطره دارند. مهرزادیان در گفت و گو با جام جم درباره استفاده از

«جام جم» از خص
حمله هوش

وزارتخانه‌هایی که تا چنین اتفاقی نیب یک عده است که در هم مثل بسیاری هم که این عمل را می‌توانند انجام می‌دهیم، به کسی ادعایی داشته باش وی ادامه می‌دهد: هم که این عمل را می‌توانند انجام می‌دهیم، به کسی ادعایی داشته باش

این دوبولر درباره زنده کردن یاد و خاطرات درگشتگان با این وسیله می‌گوید: در این صورت باید از خانواده این عزیزان اجازه گرفته شود اما این کار برای زندگان اصلاً صحیح نیست و به نظر من در صورت نداشتن مجوز، پیگرد قانونی دارد. مهرزادیان در مورد تاثیر این حرکت بر آینده دوبله و سایر هنر ها تصریح می‌کند: به هنر لطمه می‌زند و آینده‌ای نخواهیم داشت. معنای هنرمند از میان می‌رود. ممکن است همان آینده‌ای در انتظار مان باشد که پیش از این در مورد جایگزینی هوش مصنوعی و ربات‌ها با انسان هاشنیده ایم.

این پیشکسوت درباره تجربه اش در این خصوص توضیح می‌دهد: شنیده‌ام یک استودیو صدای مرحوم ایرج ناظریان را شبیه سازی کرده و خانواده ایشان در خارج از کشور اعتراض کردند.

دلایل منوع

صدای اردشیر منظم را در کارتون های مختلف مثل فوتبالیست‌ها، سفرهای میتی کومان، لوک خوش شانس و... به خاطر داریم. با او هم موضوع شبیه سازی صدای دوبولرها به وسیله هوش مصنوعی را مطرح کردیم. منظم هم جزو مخالفان است و بیان می‌کند: باید با حمایت رسانه‌ها

مکت

جوان‌های با استعداد
بیکار می‌شوند!

برخی از فعالان حوزه سینما، هوش مصنوعی را برای بازآفرینی صدای هنرمندان مطرح دوبلور برای دوبله فیلم‌های جدید به خدمت گرفته‌اند. با این روش، صدای هنرمندانی که از سال‌ها پیش رخ در نقاب خاک کشیده‌اند، بر روی هنریشان فیلم‌ها صداگذاری می‌شود. فرشید شکبیا، مدیر واحد دوبلاژ سیما که در سال‌های اخیر به عنوان متولی اصلی دوبله در تلویزیون شناخته می‌شود، در گفت‌وگو با رسانه‌ها معتقد است که استفاده از هوش مصنوعی در صنعت دوبله بیش از هر چیزی به آینده شغلی استعدادها و دوبلورهای جوان و آینده‌دار آسیب می‌زند. شکبیا گفت: من موافق بهره‌مندی از تکنولوژی در هر حوزه‌ای هستم، اما باید دید که هوش مصنوعی تا چه اندازه به ایجاد خلق یک اثر هنری کمک می‌کند. هوش مصنوعی برای بازآفرینی صدای دوبلورها یا گویندگان گفتار فیلم که دارفانی را وداع گفته‌اند، از نظر من مناسب نیست. شاید خانواده‌های هنرمندان راضی نباشند و حق تالیف و جایگاه هنری این بزرگان رعایت نشود.

درنگ

آسیب‌هایی
از دوبله‌های زیرزمینی

حوزه دوبله همان قدر که زحمت و نیاز به تلاش دارد، گاهی با حاشیه هم همراه می‌شود. درست مانند دوبله‌های زیرزمینی که تاکنون بارها توسط دوبلورهای مطرح بیان و نسبت به آن هشدار داده شده بود. پیش از این هم نصراً... مقالچی، دوبولر مطرح صحبت‌هایی درباره آن گفته بود. مقالچی پیش از این گفته بود: وزارت ارشاد باید جلوی افراد یا شرکت‌هایی را که به صورت غیرقانونی و زیرزمینی به دوبله آثار سینمایی، اقدام می‌کنند، بگیرد. دوبله‌های زیرزمینی بسیاری از ارزش‌های ملی و فرهنگی ما را نادیده می‌گیرد و زحمات مان را به باد می‌دهد. شبکه‌هایی مانند جم، منوتو و بی‌بی‌سی هم که در زمره بدنام‌ترین شبکه‌های رسانه‌ای دنیا هستند، اراجیف دوبولرهای زیرزمینی را پخش و به دیده شدن‌شان کمک می‌کنند. این درحالی است که بسیاری از این دوبولرهای زیرزمینی اصول ساده و اولیه زبان و ادبیات فارسی را هم نمی‌دانند. هرچند که مسأله دوبله‌های زیرزمینی تنها یکی از آسیب‌هایی است که متوجه فعالان این حوزه و به طور کلی فضای دوبله است اما با توجه به فراگیر شدن آن، هشدارهای بسیاری درباره آن داده شده و به نظر می‌رسد که باید بیشتر از آسیب‌های دیگر به آن توجه کرد.

قاب

سخت اما شیرین

وقتی پای درد دل دوبولرها می‌نشینیم، متوجه سختی‌های حرفه آنها می‌شویم، چرا که آنها مجبور هستند ساعت‌ها در اتاق‌های در بسته بدون آن‌که دستگاه تهویه روشن باشد، مشغول کار دوبله باشند. آنها درحالی این موضوع را تحمل می‌کنند که با عشق در استودیوها حضور دارند و آثار مختلف سینمایی و تلویزیونی را برای مخاطبان دوبله می‌کنند تا از تماشای آنها لذت ببرند. بدون تردید می‌توان گفت که آنها بدون آن‌که ادعایی داشته باشند خالصانه به حرفه‌شان ادامه می‌دهند.

کوادراک را سکن کنید

